

Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení

Ustanovení § 2959 o. z. je právní normou s relativně neurčitou hypotézou, tj. právní normou, která přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy z předem neomezeného okruhu okolností. Úvahu odvolacího soudu ohledně výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je v rámci dovolacího řízení možno revidovat, jen pokud je zjevně nepřiměřená.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2515/2021-224 ze dne 27.10.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně: P. N., nar. XY, bytem XY, zastoupená JUDr. Z.Š., advokátkou se sídlem P., proti žalované Allianz pojišťovna, a. s., se sídlem P., o náhradu nemajetkové újmy, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 13 C 71/2017, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-187, ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-193, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-187, ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-193, pokud jím byl potvrzen výrok IV rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 21. 10. 2019, č. j. 13 C 71/2017-159, ve znění opravného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. 12. 2019, č. j. 13 C 71/2017-178, v části, jíž byla zamítnuta žaloba žalobkyně P. N. co do 343 140 Kč s příslušenstvím, se mění tak, že výrok IV rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 21. 10. 2019, č. j. 13 C 71/2017-159, ve znění opravného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. 12. 2019, č. j. 13 C 71/2017-178, v části, jíž byla zamítnuta žaloba žalobkyně P. N. co do 343 140 Kč s příslušenstvím, se mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni P. N. 343 140 Kč s 8,05% úrokem z prodlení ročně z této částky od 11. 3. 2017 do zaplacení.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 21. 10. 2019, č. j. 13 C 71/2017-159, ve znění opravného usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. 12. 2019, č. j. 13 C 71/2017-178, zamítl žalobu žalobkyně P. N. co do 600 000 Kč s 8,05% ročním úrokem z prodlení od 11. 3. 2017 do zaplacení (výrokem IV) a rozhodl o nákladech řízení. Tímtež rozsudkem uložil (výroky pod body I - III) žalované, aby zaplatila 256 860 Kč s příslušenstvím žalobkyni V. V., a po 128 430 Kč s příslušenstvím žalobkyni D. N. a žalobci P. N. Výroky V - VII soud zamítl žalobu V. V. co do 143 140 Kč s příslušenstvím, D. N. co do 171 570 Kč s příslušenstvím a P. N. rovněž co do 171 570 Kč s příslušenstvím. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobci domáhali náhrady nemajetkové újmy (duševních útrap), jež jim byla způsobena těžkým zraněním nezletilé AAAAA (pseudonym) při dopravní nehodě osobního automobilu pojištěného u žalované, dne 22. 5. 2015. Vyšel ze zjištění, že nehodu zavinil řidič vozu M. N., který nepřizpůsobil rychlost jízdy svým schopnostem, únavě a stavu vozovky, za což byl odsouzen pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti. Poškozená AAAAA, v době dopravní nehody ve věku ani ne jednoho roku, je dcerou žalobkyně P. N. (dále již jen „žalobkyně“) a řidiče vozu (manžela žalobkyně) M. N. a vnučkou V. V., D. N. a P. N. Poškozená AAAAA jako spolujezdkyně při nehodě utrpěla velmi těžká zranění, která ji přímo ohrozila na životě a zanechala trvalé následky na jejím zdraví. Nezletilá trpí pórakovým hydrocefalem s nutností trvalého odvodu mozkomíšního moku do dutiny břišní, těžkou kvadruspasticitou, zasažen byl její psychomotorický vývoj, přetrvává psychická retardace. Vzhledem k jejímu věku je obtížně

odhadnutelný další vývoj postižení, bude však záviset na kvalitě a kvantitě rehabilitace. Zásadním limitem poškozené pro celý další život je obstrukční hydrocefalus s drenáží do peritoneální dutiny, jenž představuje riziko i těžkých, život ohrožujících zdravotních komplikací. Péči o nezletilou se po úrazu zcela věnuje žalobkyně, která současně pečuje o další nezletilé dítě. Manžel rodinu zajišťuje finančně a snaží se žalobkyni pomáhat a nezletilé se věnovat, i když se obtížně vyrovnává s pocitem viny, těžko snáší pohled na nezletilou, na to jak dítě v průběhu cvičení a rehabilitace pláče. Žalobkyně trpí při pohledu na postiženou dceru, při vědomí ztráty její budoucnosti a současně se musí vyrovnávat se skutečností, že tím, kdo takový stav zavinil, je její manžel, otec dítěte, kterému nemůže danou situaci stále vyčítat. Negativní pocity vůči manželovi jako viníku nehody v sobě musí potlačovat, i když občas cítí vztek a bezmoc. To přináší do soužití žalobkyně s manželem problémy, dochází mezi nimi i k hádkám. Obvodní soud s odkazem na § 2959 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) a § 6 a § 9 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, dospěl k závěru, že jak žalobkyně (matka poškozené), tak ostatní tři žalobci (prarodiče poškozené) jsou aktivně legitimováni v řízení o pojistné plnění představované náhradou nemajetkové újmy způsobené zvláště závažným ublížením na zdraví osoby jim blízké. Při úvaze o výši náhrady, která podle zákona má „plně“ vyvažovat utrpěnou újmu, respektive má odpovídat „zásadám slušnosti“, vyšel z dostupné judikatury, zejména z rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. 25 Cdo 3463/2018, ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, a ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, podle níž při úmrtí osoby blízké za základní částku náhrady, kterou je namístě modifikovat v závislosti na konkrétních okolnostech případu, lze vzít dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného. Vzhledem k tomu, že podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. 30 Cdo 2545/2008, je při stanovení relativní satisfakce třeba přihlídnout k zadostiučinění, jehož se postiženému již dostalo ve formě morální satisfakce (například omluvy, projevu účasti apod.), vzal obvodní soud v úvahu, že v daném případě škůdce, viník nehody, poskytl a stále poskytuje všem žalobcům morální zadostiučinění v podobě omluv, upřímně projevované lítosti, osobní péče o nezletilou, jakož i v podobě finančního zabezpečení matky poškozené (své manželky). Pro všechny žalobce je škůdce nejen viníkem nehody, ale i obětí tragické shody okolností. Rodina se po nehodě semkla a drží při sobě. Žalobci z pochopitelných důvodů po viníku nehody finanční náhradu nežádali a nežádají. Za těchto okolností pokládal obvodní soud desetinásobek průměrné mzdy (částku 256 860 Kč) za odpovídající finanční zadostiučinění pro žalobkyni V. V., babičku, která s poškozenou žije ve stejném domě a denně ji vidá a pětinašobek průměrné mzdy (částku 143 140 Kč) pro každého z prarodičů, kteří s poškozenou společně nežijí, a v těchto částkách žalobě vyhověl. Naproti tomu uzavřel, že matka poškozené nemá žádný nárok na pojistné plnění (náhradu nemajetkové újmy v penězích), s odůvodněním, že dostatečné zadostiučinění pro ni představuje osobní pomoc, podpora a účast jejího manžela, jakož i finanční zajištění, které jí, nezletilé poškozené i jejich dalšímu nezletilému synovi manžel poskytuje. Žalobu matky poškozené, která se domáhala zaplacení 600 000 Kč s příslušenstvím, proto zcela zamítl.

Městský soud v Praze k odvolání žalobců rozsudkem ze dne ze dne 3. 6. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-187, ve znění opravného usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2020, č. j. 68 Co 29/2020-193, změnil rozsudek obvodního soudu jen v zamítavém výroku IV ohledně nároku matky poškozené tak, že uložil žalované zaplatit žalobkyni P. N. 256 860 Kč s příslušenstvím, ve zbytku zamítavé výroky rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Vyšel zcela ze skutkových zjištění obvodního soudu, ztotožnil se v zásadě i s jeho právním posouzením, včetně závěru o odpovídající výši náhrad pro prarodiče poškozené AAAAA, nesouhlasil však se závěrem soudu prvního stupně, že by matka poškozené neměla mít žádný nárok na finanční satisfakci. Každodenní péče škůdce o poškozenou nemůže být příčinou zániku nároku na finanční zadostiučinění matky, jejíž pouto k poškozené dceři je nejsilnější. Odvolací soud proto uzavřel, že žalobkyně sice má právo na peněžní náhradu, její výše však má být významně snížena

proto, že škůdcem je manžel žalobkyně, který s ní sdílí péči o poškozenou. Za odpovídající náhradu pokládal částku 256 860 Kč, stejnou, jaká byla obvodním soudem přiznána babičce nezletilé, žijící s nezletilou ve stejném domě.

Žalobkyně P. N. napadla rozsudek odvolacího soudu v části, kterou byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně o zamítnutí jejího nároku, a v souvisejících nákladových výrocích. Přípustnost dovolání spatřuje podle § 237 o. s. ř. v tom, že odvolací soud nesprávně vyložil § 2959 o. z., přičemž se odchýlil od dosavadní judikatury, týkající se způsobu stanovení náhrad za duševní útrapy osob blízkých (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 947/2011, rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2019, sp. zn. 25 Cdo 2109/2018), a nesprávně vyložil kritéria vymezená pro výši těchto náhrad rozsudkem Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 894/2018). V rozporu s doporučením Nejvyššího soudu odvolací soud snížil výchozí částku předpokládanou rozsudkem sp. zn. 25 Cdo 894/2018 pro žalobkyni o celou polovinu, na stejnou částku, jaká byla přiznána babičce nezletilé poškozené, která s ní nežije ve společné domácnosti. Žalobkyně je přitom matkou poškozené, osobou jí nejbližší, která sama byla účastnicí dopravní nehody a o dceru celodenně pečuje. Soud také při stanovení náhrady neshledal významným, že poškozená utrpěla úraz ve velmi útlém věku, takže žalobkyně byla připravena o spoluprožívání celého aktivního věku dcery. Duševní útrapy žalobkyně se plynutím času nezmenšují, protože je denně konfrontována s utrpením dcery (podobně jako tomu bylo v případě, řešeném Nejvyšším soudem pod sp. zn. 30 Cdo 947/2011). Dovolatelka dále namítla, že odvolací soud nesprávně vyřešil v judikatuře dovolacího soudu dosud neřešenou otázku vlivu okolnosti, že škůdcem byla též osoba blízká poškozenému, na stanovení výše finanční náhrady podle § 2959 o. z. Žalobkyně je přesvědčena, že tato okolnost by neměla být důvodem pro snížení náhrady. Konečně přednesla argumentaci proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení, nesouhlasila s vyčíslením odměny advokáta z tarifní hodnoty 50 000 Kč, když dosud byla dovolacím soudem i ustálenou soudní praxí za tarifní hodnotu brána výše přiznané náhrady. Navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou - účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátkou ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro posouzení za daných skutkových okolností dosud neřešené otázky, zda, a případně jaký význam pro stanovení peněžní náhrady nemajetkové újmy způsobené matce zvláště závažným poškozením zdraví dítěte představuje skutečnost, že škůdcem je otec dítěte. Dovolání je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 6 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb. pojištění odpovědnosti se vztahuje na každou osobu, která je povinna nahradit újmu způsobenou provozem vozidla uvedeného v pojistné smlouvě.

Podle § 6 odst. 2 písmeno a) zákona č. [168/1999](#) Sb. nestanoví-li tento zákon jinak, má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku poškozenému způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením.

Podle § 9 zákona č. [168/1999](#) Sb. má poškozený právo uplatnit svůj nárok na plnění podle § 6 u příslušného pojistitele.

Podle § 2959 o. z. při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželů, rodičů, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

Otázkou výše peněžité náhrady za duševní útrapy při usmrcení osoby blízké podle § 2959 o. z. se Nejvyšší soud zabýval již v rozsudku ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, následně pak v rozsudku ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, publikovaném pod č. 85/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (ústavní stížnost proti tomuto rozsudku byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2019, sp. zn. IV. ÚS 4156/18). V nich připomněl obecnou zásadu, že při úvaze o přiměřenosti navrhované satisfakce za nemajetkovou újmu vzniklou na osobnosti fyzické osoby musí soud především vyjít jak z celkové povahy, tak i z jednotlivých okolností konkrétního případu, musí přihlídnout např. k intenzitě, povaze a způsobu neoprávněného zásahu, k charakteru a rozsahu zasažené hodnoty osobnosti, k trvání i vlivu vzniklé nemajetkové újmy pro postavení a uplatnění postižené fyzické osoby ve společnosti apod. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2206/2006). Vycházet je přitom třeba z principu proporcionality tak, že soud porovná částky této náhrady přisouzené v jiných případech, a to nejen obdobných, ale i dalších, v nichž se jednalo o zásah do jiných osobnostních práv, zejména do práva na lidskou důstojnost. Jinými slovy způsobem, jak lze dosáhnout relativně spravedlivého vyčíslení výše relativní náhrady, je zohlednění částek přiznaných v jiných srovnatelných řízeních, současně při respektování předem jasných a pevných kritérií (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 2844/14). Tato obecná východiska jsou zcela použitelná i pro rozhodování o nárocích na peněžitou náhradu za duševní útrapy při zvláště závažném poškození zdraví osob blízkých.

Podle zmíněných kritérií je při určení výše náhrady za duševní útrapy spojené s poškozením zdraví osoby blízké třeba zohlednit okolnosti jak na straně osoby oprávněné, tak i na straně škůdce. Na straně oprávněného je významná zejména intenzita jeho vztahu s poškozeným, věk poškozeného i oprávněného, eventuální existenční závislost na poškozeném a případná jiná satisfakce (jako např. omluva, správní postih škůdce či jeho trestní odsouzení), která obvykle není sama o sobě dostačující, jejíž poskytnutí však může mít vliv na snížení peněžitého zadostiučinění. Zohlednit lze rovněž, byl-li oprávněný očitým svědkem škodní události, byl-li s jejími následky bezprostředně konfrontován či jakým způsobem se o nich dozvěděl. Kritéria odvozená od osoby škůdce jsou především jeho postoj ke škodní události, dopad události do jeho duševní sféry, forma a míra zavinění a v omezeném rozsahu i majetkové poměry škůdce, které jsou významné pouze z hlediska toho, aby výše náhrady pro něj nepředstavovala likvidační důsledek.

Obdobně jako v případě újmy způsobené úmrtím osoby blízké, ani u zvláště závažného poškození zdraví primární oběti není důvodem pro odepření či snížení náhrady nemajetkové újmy osoby blízké okolnost, že škůdcem byla další osoba blízká primární oběti. Osobou blízkou, které vzniká nárok na náhradu nemajetkové újmy za ztrátu osoby blízké, je například i zeť, který byl se zemřelou tchyní v kvalitních a intenzivních rodinných vztazích. Jeho nárok na pojistné plnění vůči pojistiteli odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla není vyloučen tím, že měl obdobně dobré vztahy též s tchánem, který způsobil dopravní nehodu, při níž on i jeho manželka zemřeli (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3180/2020). Skutečnost, že závažné poškození zdraví způsobila jedna z osob blízkých poškozenému, neznamená, že by ostatní blízké osoby měly svou situaci snášet lépe, nebo že by utrpením poškozeného měly být méně zasaženy. Zavinil-li jeden z rodičů svou nedbalostí vážné poškození zdraví dítěte, není jen tato okolnost důvodem pro snížení náhrady duševních útrap druhého rodiče. I když rodina nadále funguje, oba rodiče se o poškozené dítě starají společně a škůdce projevuje lítost a účast ostatním členům rodiny, není závěr o menším utrpení druhého rodiče namístě. Nelze totiž přehlédnout, že byla-li by škůdcem cizí osoba, mohou se rodiče semknout, podporovat se v těžké situaci a společně snášet těžkosti, aniž by jeden z nich byl tížen pocitem viny a druhý se musel vyrovnávat s vědomím závažného pochybení životního partnera. Škůdce může mít snahu vyhybat se situacím, které mu jeho selhání připomínají (což je prakticky každodenní styk s dítětem) a druhý rodič se zřejmě nevyhne (byť i navenek neprojevovaným) úvahám o podílu škůdce na vzniku těžké situace, v níž se rodina nachází. Čelí tedy nejen vědomí ztráty budoucnosti svého dítěte, ale i vědomí selhání a viny člověka, který mu měl být největší životní

oporou. V zájmu zachování rodiny a příznivého prostředí pro postižené dítě je to poškozený rodič, na něhož dopadá nejen zátěž způsobená poškozením zdraví dítěte, ale i tíha narušeného vztahu ke škůdci. Zajišťuje-li škůdce i po škodní události obvyklým způsobem poškozené dítě i ostatní členy rodiny (včetně druhého rodiče) finančně, nelze takové jednání zásadně pokládat za plnění finanční náhrady za způsobenou nemajetkovou újmu škůdcem, ale za plnění jeho vyživovací povinnosti (ledaže by škůdce ze svého výlučného jmění daroval poškozenému rodiči do jeho výlučného jmění konkrétní částku či jiné významné majetkové hodnoty výslovně na náhradu nemajetkové újmy), protože nebýt škodní události, zajišťoval by nejspíš rodinu stejným způsobem v rámci společného soužití. Zde je vhodné připomenout, že není-li smluvně či rozhodnutím soudu založen jiný režim manželského majetkového práva, stává se příjem jednoho z manželů okamžikem jeho přijetí součástí společného jmění manželů (§ 711 odst. 2 o. z.), proto nemůže jít o plnění poskytované jedním z manželů na náhradu nemajetkové újmy druhého manžela.

V rozsudku sp. zn. 25 Cdo 894/2018 pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že za základní částku náhrady, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek (převážně výše uvedených), lze považovat v případě nejbližších osob (manžel, rodiče, děti) dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného. Má-li mít orientační určení výše náhrad způsobilost sjednotit soudní praxi a dosáhnout účelu sledovaného v § 13 o. z. (tj. v obdobných případech rozhodnout obdobně), měla by základní částka být modifikována s ohledem na specifické okolnosti na straně škůdce či poškozeného zpravidla již jen v řádu desítek procent, nikoli vícenásobků. Dovolací soud neshledává důvod, pro který by měla být základní částka náhrady stanovena rozdílně při úmrtí a poškození zdraví osoby blízké, neboť ztráta osoby blízké je sice definitivní a úplná, tím však umožňuje pozůstalému postupem doby se určitým způsobem se ztrátou vyrovnat, při zvláště závažném poškození zdraví osoby blízké sice oprávněná osoba neprožije úplnou ztrátu blízkého člověka, je ale nucena se vyrovnávat s jeho celoživotním utrpením. Obě situace přináší oprávněné osobě těžká duševní strádání rozdílné povahy, jejichž závažnost nelze navzájem poměřovat. Rozsudkem sp. zn. 25 Cdo 894/2018 stanovenou částku lze proto vzít za základ jak pro stanovení náhrady za duševní strádání při úmrtí osoby blízké, tak i pro stanovení náhrady za duševní útrapy vyvolané těžkým poškozením zdraví takové osoby.

Ustanovení § 2959 o. z. je právní normou s relativně neurčitou hypotézou, tj. právní normou, která přenechává soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy z předem neomezeného okruhu okolností. Úvahu odvolacího soudu ohledně výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je v rámci dovolacího řízení možno revidovat, jen pokud je zjevně nepřiměřená. O takový případ se jedná v dané věci, neboť odvolací soud nevzal v úvahu všechny rozhodné skutečnosti a okolnosti případu, které v řízení vyšly najevo, případně z nich nedovodil odpovídající právní závěry. V judikatuře dosud neřešenou situaci, kdy škůdce je současně též další osobou blízkou poškozenému, odvolací soud vyhodnotil způsobem, s nímž se dovolací soud neztotožňuje.

V daném případě otec nedbalostí zavinil dopravní nehodu, při níž byla těžce zraněna jeho ani ne roční dcera, kterou budou zvláště závažné trvalé následky na zdraví celoživotně omezovat, a dokonce ohrožovat na životě. Nehodě byla jako spolujezdec přítomna i žalobkyně, matka poškozené a manželka škůdce. Předmětem přezkumu dovolacího soudu je jen rozhodnutí odvolacího soudu o nároku matky poškozené na pojistné plnění představované náhradou její nemajetkové újmy, pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu o stejných nárocích tří prarodičů poškozené nebylo dovoláním napadeno.

Odvolací soud vyšel v souladu se shora citovaným rozsudkem dovolacího soudu z dvacetinásobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející poškození zdraví nezletilé dcery žalobkyně, jednotlivé specifické okolnosti

případu však neposoudil zcela přiléhavě a ve smyslu shora citované judikatury. Dosud neřešenou otázkou vlivu blízkého vztahu sekundární oběti, primární oběti a škůdce neposoudil správně. Dovolací soud se zejména neztotožňuje se závěrem, že je namístě snížit základní náhradu s odůvodněním, že škůdcem je otec poškozené, manžel žalobkyně, který s ní stále žije, podporuje ji i další jejich nezletilé dítě finančně i osobní péčí (úvaha soudu prvního stupně, že shora popsání okolnosti žalobkyni dokonce úplně zbavují práva na náhradu za duševní útrapy, je zcela nepřijatelná). Jak shora uvedeno, dovolací soud tyto okolnosti nepokládá za přínos, který by měl postavení a vnímání žalobkyně automaticky vylepšit oproti situaci, kdy by škůdcem byla cizí osoba. Žalobkyně se totiž musí vyrovnávat neustále nejen s postižením dítěte, ale i s komplikacemi ve vztahu k manželovi. Finanční příspěvky manžela žalobkyně na hospodaření rodiny nejsou plněním peněžité náhrady nemajetkové újmy žalobkyně a žalovaná ani netvrdila ani neprokazovala okolnosti, které by umožňovaly učinit jiný závěr. Přítomnost žalobkyně u nehody soudu obou stupňů při určení výše náhrady nevzaly v úvahu, ačkoli musela významným způsobem prohloubit její trauma z celé události. Konečně stanovením náhrady polovinou základní rámcové výchozí částky by duševní útrapy matky, která byla u nehody, o dítě celodenně pečuje, a ještě se vyrovnává s obtížemi způsobenými soužitím se škůdcem, byly ohodnoceny stejně jako duševní útrapy babičky dítěte, čímž by byl porušen požadavek přiměřenosti přiznávaných náhrad. Ačkoli se skutečně judikatura dovolacího soudu k náhradám za nemajetkovou újmu způsobenou poškozením zdraví osoby blízké teprve vytváří, lze zmínit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1527/2020, jímž byla (byť s odkazem na § 2910 a § 2971 o. z.) matce přiznána peněžní náhrada ve výši 120 000 Kč za duševní útrapy vyvolané tím, že její dospívající dcera byla obětí pokusu vraždy s následkem poškození zdraví, a to nikoli zvláště závažného, neboť matka celou situaci důvodně vnímala jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit. V porovnání s uvedeným rozhodnutím se odvolacím soudem přiznaná částka jeví nepřiměřenou. Dovolací soud tedy uzavřel, že žalobkyni požadovaná náhrada 600 000 Kč se s přihlédnutím k okolnostem případu zásadně nevymyká shora citované judikatuře dovolacího soudu k výši náhrady nemajetkové újmy při úmrtí osoby blízké a je přijatelná i pro odčinění duševních útrap vyvolaných celoživotním zvláště závažným zdravotním poškozením nejbližší osoby (nezletilého dítěte).

Dovolací soud proto podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil napadený rozsudek odvolacího soudu v části výroku, týkající se žalobkyně, tak, že změnil zamítavou část výroku rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé ohledně nároku žalobkyně, a žalované uložil zaplatit žalobkyni 343 140 Kč s příslušenstvím.

Podle § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1 a 2 a § 142 odst. 1 o. s. ř. dovolací soud uložil žalované, aby nahradila ve věci úspěšné žalobkyni P. N. náklady za řízení před soudem prvního i druhého stupně. Tímto rozhodnutím jsou nahrazeny výroky rozsudků nalézacích soudů obou stupňů o náhradě nákladů řízení mezi žalobkyní P. N. a žalovanou.

V usnesení ze dne 29. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2060/2020, dovolací soud, s vědomím nejednotné judikatury ve věci určení tarifní hodnoty pro účely výpočtu odměny advokáta podle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. [177/1996](#) Sb.“), dospěl k závěru o správnosti té linie soudních rozhodnutí (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 25 Cdo 1901/2018, či rozsudek ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4210/2018), podle které ve věcech peněžité náhrady za zásah do práva na soukromý a rodinný život způsobený usmrcením osoby blízké podle § 2959 o. z. (tj. do osobnostního práva) nelze při stanovení odměny advokáta postupovat podle § 7 ve spojení s § 8 odst. 1 vyhlášky č. [177/1996](#) Sb. Tato ustanovení nereflektují povahu řízení o peněžitých náhradách za újmu na přirozených právech člověka, neboť v době započetí úkonu právní služby nelze určit výši plnění, jestliže určení výše náhrady závisí na posouzení soudu podle mnoha kritérií (intenzita vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, případná existenční či hmotná závislost na zemřelém, případné poskytnutí jiné satisfakce, postoj škůdce,

dopad události do jeho duševní sféry, majetkové poměry škůdce, míra zavinění, resp. míra spoluzpůsobení smrti poškozeným, vzít v potaz je třeba i okolnosti vyjmenované v § 2957 o. z.). Na tyto případy je, obdobně jako v případech řízení o zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným výkonem veřejné moci (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, nebo ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1791/2015), příležitost aplikovat ustanovení § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, jež ostatně dle výslovného znění na věci osobnostních práv, v nichž je navrhována náhrada nemajetkové újmy, dopadá. Odměnu advokáta proto i v nyní projednávané věci vypočetl z paušální tarifní hodnoty 50 000 Kč v citovaném ustanovení stanovené.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)